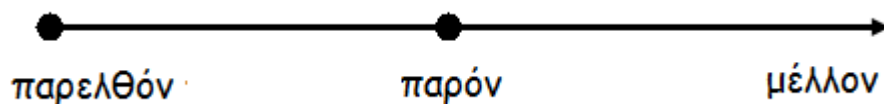

Ενότητα 7^η : «Πολιτείες ντυμένες στα λευκά!»

Παρελθοντικοί χρόνοι: Αόριστος-Παρατατικός.....	24
Το ρήμα «είμαι» στον αόριστο και παρατατικό.....	25
Χρονικοί και Αιτιολογικοί σύνδεσμοι.....	26
Παραθετικά επιθέτων.....	26
Ελλειπτικές προτάσεις.....	27
Αρκτικόλεξα.....	27
Οικογένειες λέξεων.....	9
Σύνθετες λέξεις.....	16

Παρελθοντικοί χρόνοι

Ο χρόνος είναι στο μυαλό μας σαν μια ευθεία γραμμή:

Οι χρόνοι του ρήματος που δείχνουν ότι κάτι έγινε στο παρελθόν είναι ο **παρατατικός**, ο **αόριστος** και ο **υπερσυντέλικος**. Εμείς εδώ θα μάθουμε τον αόριστο και τον παρατατικό της ενεργητικής φωνής.

Παρατατικός	Αόριστος
<p>Τα ρήματα που είναι στον παρατατικό μας δείχνουν τι γινόταν συνέχεια στο παρελθόν.</p> <p>Πχ: Τα παιδιά έπαιζαν ποδόσφαιρο όλο το απόγευμα.</p> <p>Κλίση:</p> <p>εγώ έ-παιζ-α εσύ έ-παιζ-ες αυτός έ-παιζ-ε εμείς παίζ-αμε εσείς παίζ-ατε αυτοί έ-παιζ-αν</p>	<p>Τα ρήματα που είναι στον αόριστο μας δείχνουν τι έγινε για μια στιγμή στο παρελθόν.</p> <p>Πχ: Χτες χτύπησα το πόδι μου!</p> <p>Κλίση:</p> <p>εγώ -έπαιζ-α εσύ έ-παιζ-ες αυτός έ-παιζ-ε εμείς παίζ-αμε εσείς παίζ-ατε αυτοί έ-παιζ-αν</p>

Βασικοί κανόνες ορθογραφίας:

1. Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ώνω** **σχηματίζουν τον αόριστο σε -ωσα**.
Πχ: *μεγαλώνω* → *μεγάλωσα*
2. Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ίζω** **σχηματίζουν τον αόριστο σε -ισα**.
Πχ: *σκουπίζω* → *σκούπισα*
3. Τα ρήματα που τονίζονται **στην τελευταία συλλαβή** (πχ: *ρωτώ*) **σχηματίζουν τον αόριστο σε -ήσα**. Πχ: *ρωτώ* → *ρώτησα*

Ανώμαλα ρήματα που πρέπει να προσέχω την ορθογραφία τους!

Ενεστώτας	Αόριστος	Ενεστώτας	Αόριστος
<i>ανεβαίνω</i>	<i>ανέβηκα</i>	<i>λέω</i>	<i>είπα</i>
<i>κατεβαίνω</i>	<i>κατέβηκα</i>	<i>πίνω</i>	<i>ήπια</i>
<i>μπαίνω</i>	<i>μπήκα</i>	<i>παίρνω</i>	<i>πήρα</i>
<i>βγαίνω</i>	<i>βγήκα</i>	<i>τρώω</i>	<i>έφαγα</i>
<i>πηγαίνω</i>	<i>πήγα</i>	<i>δακρύζω</i>	<i>δάκρυσα</i>
<i>έρχομαι</i>	<i>ήρθα</i>	<i>αθροίζω</i>	<i>άθροισα</i>
<i>μένω</i>	<i>έμεινα</i>	<i>δανείζω</i>	<i>δάνεισα</i>
<i>φεύγω</i>	<i>έφυγα</i>	<i>στέλνω</i>	<i>έστειλα</i>
<i>πλένω</i>	<i>έπλυνα</i>	<i>μεθώ</i>	<i>μέθυσα</i>
<i>βρίσκω</i>	<i>βρήκα</i>	<i>ντύνω</i>	<i>έντυσα</i>
<i>βλέπω</i>	<i>είδα</i>		

Το βοηθητικό ρήμα «**είμαι**» στον παρατατικό και στον αόριστο κλίνεται με τον ίδιο τρόπο:

Παρατατικός και Αόριστος
<i>εγώ ήμουν</i>
<i>εσύ ήσουν</i>
<i>αυτός ήταν</i>
<i>εμείς ήμαστε (ήμασταν)</i>
<i>εσείς ήσαστε (ήσασταν)</i>
<i>αυτοί ήταν</i>

Χρονικοί και αιτιολογικοί σύνδεσμοι

Οι μικρές άκλιτες λέξεις που μας βοηθούν να συνδέσουμε λέξεις ή προτάσεις μεταξύ τους λέγονται **σύνδεσμοι**. Εμείς εδώ θα μάθουμε μερικούς αιτιολογικούς και χρονικούς συνδέσμους.

Αιτιολογικοί σύνδεσμοι: **γιατί, επειδή, αφού** : τους χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να αιτιολογήσουμε, να εξηγήσουμε κάτι.

Πχ: Η μαμά με έβαλε τιμωρία, γιατί έσπασα το αγαπημένο της βάζο. (αιτιολογική πρόταση)

Χρονικοί σύνδεσμοι: **όταν, μόλις, καθώς, ενώ, πριν, προτού, όποτε** : τους χρησιμοποιήσουμε για να δείξουμε τη χρονική στιγμή που συμβαίνει κάτι, δηλαδή το πότε.

Πχ: Έβαλε τα κλάματα όταν τη μάλωσα. (χρονική πρόταση)

Παραθετικά Επιθέτων

Ο Γιάννης είναι ψηλός.

Ο Γιάννης είναι ψηλότερος (ή πιο ψηλός) από τον Κώστα.

Ο Γιάννης είναι ο ψηλότερος (ή ο πιο ψηλός) από τους φίλους του.

Ο Γιάννης είναι ψηλότετος.

Στις παραπάνω προτάσεις όλα τα παιδιά έχουν ένα κοινό γνώρισμα: το ύψος. Δεν είναι όμως όλα το ίδιο ψηλά. Κάθε παιδί έχει αυτό το γνώρισμα σε διαφορετικό βαθμό σε σύγκριση με τα υπόλοιπα παιδιά. Για να δείξουμε τις διαφορές των παιδιών ως προς το ύψος, χρησιμοποιούμε ξεχωριστούς τύπους του ίδιου επιθέτου. Οι τύποι αυτοί ονομάζονται παραθετικά του επιθέτου. Οι βαθμοί του επιθέτου είναι τρεις: ο θετικός, ο συγκριτικός και ο υπερθετικός. Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός βαθμός ενός επιθέτου ονομάζονται **παραθετικά του επιθέτου**.

Θετικός Βαθμός

Ο Γιάννης είναι ψηλός.

Το επίθετο «ψηλός» φανερώνει ότι ο Γιάννης έχει απλώς μια ιδιότητα, ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα (το ύψος), χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλο πρόσωπο.

Συγκριτικός Βαθμός

Ο Γιάννης είναι **ψηλότερος** (ή **πιο ψηλός**) από τον Κώστα.

Το επίθετο «ψηλότερος (ή πιο ψηλός)» φανερώνει ότι ο Γιάννης έχει το γνώρισμα ή την ιδιότητα του ύψους σε μεγαλύτερο βαθμό από τον Κώστα. Όταν λοιπόν συγκρίνονται δύο ουσιαστικά και το επίθετο φανερώνει ότι το ένα από αυτά έχει μια ιδιότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από το άλλο, λέγεται επίθετο συγκριτικού βαθμού.

Υπερθετικός βαθμός

Ο Γιάννης είναι **ο ψηλότερος** (ή **ο πιο ψηλός**) από τους φίλους του. / Ο Γιάννης είναι **ψηλότερος**.

Οι τύποι «ο ψηλότερος (ή ο πιο ψηλός)», «ψηλότερος» φανερώνουν ότι ο Γιάννης έχει μια ιδιότητα, το ύψος, σε πολύ μεγάλο βαθμό ή στο μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους φίλους του. Όταν λοιπόν το επίθετο φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα στον πιο μεγάλο βαθμό, λέγεται επίθετο υπερθετικού βαθμού.

Σχηματισμός παραθετικών

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
<i>ωραίος</i>	<i>ωραιότερος</i>	<i>ωραιότατος</i>
	<i>πιο ωραίος</i>	<i>ο ωραιότερος</i>
		<i>ο πιο ωραίος</i>
<i>βαθύς</i>	<i>βαθύτερος</i>	<i>βαθύτατος</i>
	<i>πιο βαθύς</i>	<i>ο βαθύτερος</i>
		<i>ο πιο βαθύς</i>
<i>σαφής</i>	<i>σαφέστερος</i>	<i>σαφέστατος</i>
	<i>πιο σαφής</i>	<i>ο σαφέστερος</i>
		<i>ο πιο σαφής</i>

Ελλειπτικές προτάσεις

Ελλειπτικές προτάσεις λέγονται οι προτάσεις από τις οποίες παραλείπονται τα ρήματα επειδή εννοούνται εύκολα.

Πχ: *Εύκολα τα θέματα του διαγωνίσματος!* (λείπει το ρήμα «ήταν»)
Ωρα καλή! (λείπει το ρήμα «να έχετε»)

Αρκτικόλεξα

Πολλές φορές όταν μιλάμε ή γράφουμε για οργανώσεις, υπηρεσίες, οργανισμούς, ιδρύματα, εταιρείες, επιχειρήσεις κ.ά., δε γράφουμε τις ονομασίες τους ολόκληρες, αλλά χρησιμοποιούμε για συντομία μόνο τα **αρχικά** τους **γράμματα**.

πχ: **Ο.Η.Ε.** : *Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών*

ΕΛ.ΤΑ. : *Ελληνικά Ταχυδρομεία*

Ν.Ε.Τ. : *Νέα Ελληνική Τηλεόραση*

Ε.Μ.Υ. : *Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία*

Μετά τα αρχικά γράμματα βάζουμε **τελεία**.